

УДК 332.14:711.25(477.83)
DOI: 10.33990/2070-4038.27.2021.239241

Табакера Вадим Олександрович

*аспірант Львівського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України*
ORCID: 0000-0003-1434-9118
e-mail: votabakera@gmail.com

СТАН СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО ТА МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Проаналізовано чинні стратегії розвитку регіону та територіальних громад Львівської області, їх відповідність Державній стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 рр. Систематизовано основні проблеми, пов’язані із взаємоузгодженістю державних, регіональних та місцевих планувальних документів. Охарактеризовано проблеми реалізації стратегій розвитку територій.

Ключові слова: стратегічне планування; стратегія територіальної громади; Державна стратегія регіонального розвитку; Стратегія розвитку Львівської області; децентралізація.

Постановка проблеми. Органи місцевого самоврядування базового рівня в Україні отримали більше повноважень та фінансових ресурсів для забезпечення збалансованого місцевого розвитку у контексті децентралізації публічної влади. З огляду на це, стратегічне планування на рівні територіальних громад набуло якісно нового значення. З одного боку, цьому сприяло встановлення прямих міжбюджетних відносин органів місцевого самоврядування базового рівня з державним бюджетом. З іншого – стимулюючим фактором, що спричиняв необхідність впровадження у територіальних громадах (дані – ТГ) принципів стратегічного планування, стала зміна підходів до здійснення державної регіональної політики, зокрема в частині фінансування державних програм.

Після формування базового рівня місцевого самоврядування в ході адміністративно-територіальної реформи актуалізується питання ефективного управління розвитком територій для новоутворених територіальних громад. У Державній стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 рр. (далі – ДСРР) зафіксована необхідність підвищення спроможності територіальних громад до стратегічного планування розвитком територій та ефективного управління ресурсами громади [1]. Водночас на сьогодні відсутні актуальні дослідження стану стратегічного планування на місцевому рівні та спроможності органів місцевого самоврядування забезпечити формування якісних стратегій розвитку територіальних громад із урахуванням інтересів мешканців відповідної території.

Іншою проблемою стратегічного планування в Україні є питання узгодженості місцевих стратегій з державною та регіональними стратегіями. Для досягнення максимальної ефективності стратегічного планування розвитку територій місцеві, обласні та державні планувальні документи мають бути взаємоузгодженими. Водночас більшість стратегій розвитку регіонів в Україні були затвердженими раніше за ДСРР, що є методологічною помилкою та може негативно вплинути в подальшому на розробку та реалізацію стратегій розвитку територіальних громад. Це актуалізує необхідність дослідження змісту регіональних та місцевих стратегій на предмет їх відповідності стратегіям вищого рівня.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За тематикою стратегічного планування у сфері держуправління в Україні було проведено низку наукових досліджень, серед яких потрібно виокремити праці до та після 2015 р., коли розпочався процес добровільного об'єднання територіальних громад. Зокрема, до 2015 р. доцільно відзначити такі дослідження на відповідну тематику, як: “Планування розвитку територій на регіональному рівні” В. Куйбіди та В. Юзефовича, де досліджено проблематику стратегічного планування на рівні регіону [2]; “Регіональна політика: правове регулювання. Світовий та український досвід” В. Куйбіди, А. Ткачука, Т. Забуковець-Ковачич, де досліджено питання стратегічних документів у сфері регіональної політики та регіонального розвитку [3]; “Стратегічне управління соціально-економічним розвитком адміністративно-територіальних одиниць” В. Кузьмина [4]; “Стратегічне планування економічного розвитку великого міста як інструмент підвищення ефективності його управління” В. Вакуленка [5]; “Стратегічне планування місцевого економічного розвитку на рівні сільських громад” О. Прокопенка [6]; “Сучасні тенденції просторового розвитку країн Європи” В. Куйбіди, В. Удовиченко [7], де розглянуто практики стратегічного та просторового планування у країнах-членах Європейського Союзу та Україні. Доцільно зазначити, що, незважаючи на те, що більшість вищезгаданих досліджень не враховують сучасного контексту децентралізації публічної влади, проте становлять велику теоретичну цінність для подальшого розвитку тематики стратегічного планування в Україні.

Серед досліджень на тему стратегічного планування розвитку територій, які були здійсненні після 2015 р., потрібно виокремити такі, як: “Управління розвитком об'єднаних територіальних громад на засадах громадської участі” О. Берданової, В. Вакуленка, Н. Гринчук, В. Колтун, В. Куйбіди, А. Ткачука, де обґрунтовано доцільність залучення мешканців до стратегічного планування розвитку об'єднаних територіальних громад [8]; монографію “Механізми реалізації регіональної політики: оцінка ефективності та напрями удосконалення” С. Шульц, де аналізується проблематика стратегічного планування в системі механізмів регіональної політики, а також частково аналізуються особливості реалізації обласних цільових програм Львівської області у 2015 – 2017 рр. [9]. У статті “Тенденції розвитку нової регіональної політики ЄС”, яку написали у 2019 р.

С. Давимука, В. Куйбіда, Л. Федулова, розроблено пропозиції органам державної влади щодо формування та реалізації стратегії регіонального розвитку в умовах децентралізації публічної влади [10]. У 2020 р. вийшла монографія “Механізми нової регіональної політики: досвід ЄС та уроки для України” за редакцією В. Куйбіди, Л. Федулової, О. Петроє, де серед найкращого досвіду здійснення регіональної політики розглядається також питання щодо стратегічного планування в нових умовах адміністративно-територіального устрою [11].

Виокремлення невіршених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявний інтерес науковців до обраної проблематики, недостатньо вивченими залишаються питання детального аналізу якості стратегічного планування та ефективності реалізації стратегій місцевого розвитку. Потребують додаткового опрацювання також питання взаємоузгодженості державних, регіональних та місцевих стратегій, відповідності стратегій розвитку територій бюджетним програмам та спроможності територіальних громад у частині формування та реалізації стратегій розвитку.

Виклад основного матеріалу. На території Львівської області унаслідок адміністративно-територіальної реформи створено 73 територіальні громади. Станом на 01.06.2021 р. наявні стратегії розвитку у 18 із них. Ще 33 територіальні громади перебувають у процесі розробки стратегій. 22 територіальні громади не розпочали розробку стратегій (табл. 1).

Таблиця 1

**Стратегії розвитку територіальних громад Львівської області
станом на 01.06.2021 р.**

№ з/п	Назва району	Назва територіальної громади	Тип ТГ (сільська, селищна, міська)	Наявність стратегії розвитку ТГ	Термін дії стратегії розвитку ТГ (або проекту), роки	Чисельність населення ТГ на 01.01.2021	Податко-спроможність ТГ
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Дрогобицький	Бориславська	міська	в розробці	до 2027	39199	0,803
2	Дрогобицький	Дрогобицька	міська	наявна	2020 – 2027	121778	0,560
3	Дрогобицький	Меденицька	селищна	відсутня	–	18693	0,416
4	Дрогобицький	Східницька	селищна	в розробці	до 2027	16360	0,417
5	Дрогобицький	Трускавецька	міська	наявна	2018 – 2028	39375	0,748
6	Золочівський	Бродівська	міська	в розробці	до 2027	39471	0,910
7	Золочівський	Буська	міська	відсутня	–	30102	0,675
8	Золочівський	Заболотцівська	сільська	наявна	2017 – 2025	6242	0,791
9	Золочівський	Золочівська	міська	в розробці	до 2027	49243	0,741
10	Золочівський	Красненська	селищна	в розробці	до 2031	16951	0,482
11	Золочівський	Підкамінська	селищна	відсутня	–	11186	0,300
12	Золочівський	Поморянська	селищна	відсутня	–	7469	0,340
13	Львівський	Бібрська	міська	в розробці	до 2026	16694	0,516
14	Львівський	Великолюбінська	селищна	наявна	2019 – 2027	9473	0,786
15	Львівський	Глинянська	міська	відсутня	–	9621	0,566
16	Львівський	Городоцька	міська	в розробці	до 2027	39691	0,823
17	Львівський	Давидівська	сільська	наявна	2018 – 2025	20696	0,997

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8
18	Львівський	Добросинсько-Магерівська	селищна	відсутня	–	16154	0,311
19	Львівський	Жовківська	міська	в розробці	до 2027	34560	0,683
20	Львівський	Жовтанецька	сільська	в розробці	до 2027	10127	0,792
21	Львівський	Зимноводівська	сільська	наявна	2020 – 2024	19658	0,823
22	Львівський	Кам'янка-Бузька	міська	наявна	2019 – 2025	21384	1,008
23	Львівський	Комарнівська	міська	відсутня	–	13779	0,459
24	Львівський	Куликівська	селищна	відсутня	–	11654	0,504
25	Львівський	Львівська	міська	наявна	2012 – 2025	780804	1,640
26	Львівський	Мурованська	сільська	в розробці	до 2025	9617	1,100
27	Львівський	Новояричівська	селищна	в розробці	до 2025	18542	0,664
28	Львівський	Оброшинська	сільська	відсутня	–	7661	0,967
29	Львівський	Перемишлянська	міська	в розробці	до 2027	23787	0,663
30	Львівський	Підберізцівська	сільська	наявна	2018 – 2025	8203	1,053
31	Львівський	Пустомитівська	міська	в розробці	до 2027	15204	1,247
32	Львівський	Рава-Руська	міська	в розробці	до 2027	25694	0,554
33	Львівський	Сокольніцька	сільська	в розробці	до 2027	8448	2,737
34	Львівський	Солонківська	сільська	наявна	2019 – 2027	13391	1,583
35	Львівський	Щирецька	селищна	в розробці	до 2028	11696	0,452
36	Самбірський	Бісковицька	сільська	відсутня	–	17999	0,273
37	Самбірський	Боринська	селищна	в розробці	до 2027	23371	0,124
38	Самбірський	Добромільська	міська	в розробці	до 2027	19868	0,280
39	Самбірський	Новокалінівська	міська	відсутня	–	14227	0,828
40	Самбірський	Ралівська	сільська	відсутня	–	13061	0,333
41	Самбірський	Рудківська	міська	наявна	2019 – 2021	25339	0,338
42	Самбірський	Самбірська	міська	відсутня	–	36979	0,897
43	Самбірський	Старосамбірська	міська	відсутня	–	21173	0,601
44	Самбірський	Стрілківська	сільська	в розробці	до 2027	14349	0,206
45	Самбірський	Турківська	міська	відсутня	–	22529	0,645
46	Самбірський	Хирівська	міська	відсутня	–	15231	0,305
47	Стрийський	Гніздицька	селищна	наявна	2018 – 2025	7118	0,549
48	Стрийський	Грабовецько-Дулібівська	сільська	в розробці	до 2027	12201	0,633
49	Стрийський	Жидачівська	міська	відсутня	–	17682	0,881
50	Стрийський	Журавненська	селищна	відсутня	–	11767	0,305
51	Стрийський	Козівська	сільська	в розробці	до 2025	11471	0,401
52	Стрийський	Миколаївська	міська	в розробці	до 2025	33307	0,676
53	Стрийський	Моршинська	міська	в розробці	до 2027	14388	0,791
54	Стрийський	Новороздільська	міська	в розробці	до 2027	36945	0,498
55	Стрийський	Розвадівська	сільська	наявна	2018 – 2025	12052	0,535
56	Стрийський	Сколівська	міська	в розробці	до 2027	20262	0,710
57	Стрийський	Славська	селищна	наявна	2018 – 2025	14217	2,108
58	Стрийський	Стрийська	міська	в розробці	до 2027	99050	1,013
59	Стрийський	Тростянецька	сільська	в розробці	до 2023	7991	0,890
60	Стрийський	Ходорівська	міська	наявна	2017 – 2025	24402	0,534
61	Червоноградський	Белзька	міська	в розробці	до 2027	14664	0,613
62	Червоноградський	Великомосківська	міська	наявна	2020 – 2027	16055	0,551
63	Червоноградський	Добротвірська	селищна	в розробці	до 2030	11368	0,765
64	Червоноградський	Лопатинська	селищна	відсутня	–	12198	0,401

Закінчення табл. 2

1	2	3	4	5	6	7	8
65	Червоноградський	Радехівська	міська	в розробці	до 2028	33264	0,796
66	Червоноградський	Сокальська	міська	в розробці	до 2027	52081	0,608
67	Червоноградський	Червоноградська	міська	в розробці	до 2027	89315	0,858
68	Яворівський	Івано-Франківська	селищна	відсутня	–	19814	1,016
69	Яворівський	Мостиська	міська	наявна	2019 – 2027	32055	0,478
70	Яворівський	Новояворівська	міська	відсутня	–	51564	0,630
71	Яворівський	Судовишлянська	міська	наявна	2019 – 2025	12776	0,414
72	Яворівський	Шегинівська	сільська	в розробці	до 2027	10778	0,829
73	Яворівський	Яворівська	міська	відсутня	–	52232	0,931

Є певні закономірності щодо стану стратегічного планування в громадах, залежно від їх фінансової спроможності. Для пошуку закономірностей територіальні громади було категоризовано на 3 групи: територіальні громади, які мають стратегії (перша група); територіальні громади, у яких відсутні стратегії розвитку, однак ведеться робота з їх розробки (друга група); а також третя група – територіальні громади, у яких відсутні стратегії розвитку та не прийнято рішення щодо її розробки (рис. 1) [12].

Рис. 1. Залежність стану стратегічного планування від індексу податкоспроможності територіальних громад

Як бачимо на рис. 1, 10 територіальних громад із 18 (або 55,5%), які мають розроблені стратегії, є фінансово спроможними (з індексом податкоспроможності від 0,7 до 2,1); з індексом податкоспроможності від 0,5 до 0,7 – 5 територіальних громад (або 27,8%); і лише 3 із них (або 16,7%) мають індекс податкоспроможності менше 0,5. У другій категорії перебувають 33 територіальні громади, у яких розпочато розробку стратегій.

Лише 8 із них (або 24%) мають індекс податкоспроможності менше 0,5, натомість 16 із них (або 48%) мають високий індекс податкоспроможності – від 0,7 до 2,7. У третій категорії громад, які не мають стратегій і досі не розпочали їх розробку, 10 із 22 громад (або 45%) мають індекс податкоспроможності менше 0,5; лише 6 громад цієї категорії (або 27,2%) мають відносно високий індекс податкоспроможності (від 0,7 до 1,0).

Із наявної інформації взаємозв'язок між станом стратегічного планування у територіальних громадах, залежно від статусу їх адміністративного центру (село, селище або місто), не встановлено, оскільки з 17 сільських територіальних громад лише 3 громади (або 17,6%) не мають стратегій і не розпочали їх розробки. Водночас цей показник для 39 міських територіальних громад становить 28%. Також не встановлено залежності стану стратегічного планування і чисельності населення територіальної громади. Так, із 30 територіальних громад із чисельністю менше 15 тис. населення – 8 (або 26,6%) мають стратегії; натомість в 19 територіальних громадах із чисельністю понад 30 тис. мешканців лише 4 (або 21%) мають стратегії.

Однозначний позитивний вплив на стан стратегічного планування на місцевому рівні мали процеси добровільного об'єднання територіальних громад. Так, із 18 територіальних громад Львівської області, які станом на сьогодні мають стратегії розвитку, 16 розробили стратегії у статусі добровільно об'єднаних територіальних громад.

Позитивний вплив на стан стратегічного планування у громадах мають науково-дослідні інституції, громадські організації, аналітичні центри, регіональні та місцеві агенції регіонального розвитку, міжнародні та вітчизняні проекти з підтримки інституційної спроможності місцевого самоврядування, асоціації органів місцевого самоврядування. Так, Стратегія розвитку Львівської області на період 2021 – 2027 рр. розроблялася Львівською обласною державною адміністрацією за підтримки аналітичних центрів, громадських організацій, провідних науково-дослідних інститутів регіону, а також проекту U-LEAD with Europe. Своєю чергою, 18 стратегій розвитку територіальних громад були розроблені за сприяння таких інституцій:

1. Центр розвитку місцевого самоврядування у Львівській області, що фінансується в рамках проекту U-LEAD with Europe.

2. Проект “Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні” (ПУЛЬС), який реалізується Всеукраїнською асоціацією органів місцевого самоврядування “Асоціація міст України” за підтримки USAID.

3. Комунальна установа “Інституту міста Дрогобича”.

4. Комунальна установа “Інститут міста” (м. Львів).

5. Агенція регіонального розвитку Львівської області.

6. Обласна асоціація місцевих рад “Ради Львівщини”.

7. Проект “Підтримка реформи місцевого самоврядування – впровадження партисипативної моделі стратегічного планування в громадах Північної, Центральної та Західної України”, що фінансувався в рамках

співпраці у сфері розвитку “Польська допомога” Міністерства закордонних справ Республіки Польща і реалізується Фондом розвитку місцевої демократії (Польща).

8. Громадські організації: “Європейський діалог”; “Аналітичний центр Експерт-група”; “Сила Карпат”; “Оберіг Гніздичева”.

9. Проєкт “Українська Адміністрація Майбутнього” Фондації менеджерських Ініціатив за фінансової підтримки Фонду міжнародної солідарності у рамках Програми підтримки демократії, реалізованої Міністерством закордонних справ Республіки Польща і Канади [13].

У рамках розробки стратегій територіальних громад Львівщини вищезгаданими інституціями з підтримки регіонального та місцевого розвитку надавалася методична, організаційна, експертно-аналітична та інформаційна підтримка. Необхідно зазначити, що задіяні до розробки місцевих стратегій інституції суттєво покращили якість стратегічного планування у відповідних територіальних громадах, збільшили рівень залучення мешканців громад до формування її пріоритетів розвитку. Водночас відповідні інституції, допомагаючи територіальним громадам у розробці їх стратегій, керувалися у роботі різними методологічними підходами, що спричинило низку проблем.

Однією з найпоширеніших є проблема синхронізації планових періодів у стратегіях розвитку територіальних громад Львівської області з державним плановим періодом, який зорієнтований на відповідний планувальний період Європейського Союзу (2021 – 2027 рр.). Так, лише 5 територіальних громад мають розроблені до 2027 р. стратегії. 12 територіальних громад мають стратегії, затверджені на період, менший термін дії державної та обласної стратегії; Трускавецька територіальна громада затвердила стратегію на період до 2028 р. Серед територіальних громад, які перебувають у процесі розробки стратегій, 23 задекларували розробку стратегій до 2027 р.; 4 – на період, що перевищує період дії ДСРР; 6 – на період дії, менший від державного. Відповідна ситуація свідчить про відсутність на рівні територіальних громад розуміння необхідності синхронізації державних та місцевих планувальних документів. Доцільно зазначити, що вихід стратегій територіальних громад за межі європейського планувального періоду ставить під загрозу можливість залучення ними коштів державного бюджету та коштів Євросоюзу для розвитку відповідних територій, а також порушує питання реалізації стратегій розвитку громад у залежність від політичних циклів.

Отож, за результатами аналізу стану стратегічного планування розвитку територіальних громад Львівської області виявлено такі проблеми, які згруповано за різними аспектами:

- відсутність затверджених стратегій територіальних громад;
- межі територіальних громад зазнали значних або суттєвих змін після затвердження відповідних стратегій;
- проблема синхронізації планових періодів у стратегіях розвитку територіальних громад із державним плановим періодом;

- недостатньо ґрунтовний соціально-економічний аналіз розвитку відповідних територій;
- відсутність висновків щодо виявлених тенденцій соціально-економічного розвитку за результатами соціально-економічного аналізу;
- відсутність описаних сценаріїв розвитку, демографічних та економічних прогнозів у стратегіях розвитку громад;
- низький рівень участі представників бізнесу та громадськості у формуванні стратегій розвитку територіальних громад;
- відсутність планів заходів із реалізації стратегій розвитку територіальних громад;
- слабкий логічний зв'язок між стратегічними завданнями стратегій розвитку територіальних громад та бюджетним плануванням [14].

Детальніша характеристика вищезгаданих проблем подана у табл. 2.

Таблиця 2

Проблеми стратегічного планування територіальних громад

Проблеми стратегічного планування територіальних громад	Територіальні громади, у яких виявлено зазначені проблеми
1	2
Відсутність стратегій розвитку територіальних громад	
Відсутність затверджених стратегій розвитку територіальних громад. Відсутність проєктів стратегій. Процес розробки стратегій не розпочато	Меденицька, Буська, Підкамінська, Поморянська, Глинянська, Добросинсько-Магерівська, Комарнівська, Куликівська, Оброшинська, Бісковичська, Новокалінівська, Ралівська, Самбірська, Старосамбірська, Турківська, Хирівська, Жидачівська, Журавненська, Лопатинська, Івано-Франківська, Новояворівська, Яворівська
Межі територіальних громад зазнали значних або суттєвих змін після затвердження відповідних стратегій	
Після проведення у 2020 р. місцевих виборів на новій територіальній основі межі територіальних громад, де затверджені стратегії, зазнали значних або суттєвих змін (за винятком Великолюбінської та Ходорівської територіальних громад)	Дрогобицька, Трускавецька, Заболотцівська, Давидівська, Зимноводівська, Кам'янка-Бузька, Львівська, Підберізька, Солонківська, Рудківська, Гніздичівська, Розвадівська, Славська, Великомоствівська, Мостиська, Судовошишнянська
Проблема синхронізації планових періодів у стратегіях розвитку територіальних громад із державним плановим періодом	
Лише 5 територіальних громад (Дрогобицька, Великолюбінська, Солонківська, Великомоствівська та Мостиська) розробили стратегії, які синхронізовані у часі з стратегіями розвитку регіону та держави. 23 територіальні громади задекларували розробку стратегій до 2027 р.	13 громад, де затверджені стратегії: Трускавецька, Заболотцівська, Давидівська, Зимноводівська, Кам'янка-Бузька, Львівська, Підберізька, Рудківська, Гніздичівська, Розвадівська, Славська, Судовошишнянська, Ходорівська,

Закінчення табл. 2

1	2
	а також 10 територіальних громад, де триває розробка: Новояричівська, Бібрська, Щирецька, Мурованська, Радехівська, Добротвірська, Миколаївська, Козівська, Тростянецька, Красненська
Недостатньо глибокий соціально-економічний аналіз розвитку відповідних територій	
Територіальні громади, які мають затверджені стратегії формують стратегічне бачення та стратегічні цілі розвитку на основі недостатньо ґрунтовного аналізу соціально-економічного розвитку відповідних територій	Більшість громад, де розроблені та затверджені стратегії
Відсутність висновків щодо виявлених тенденцій соціально-економічного розвитку за результатами соціально-економічного аналізу	
Соціально-економічний аналіз у стратегіях територіальних громад зазвичай не містить узагальнюючих висновків щодо виявлених тенденцій розвитку у відповідних галузях	Більшість громад, де розроблені та затверджені стратегії
Відсутність демографічних та економічних прогнозів у більшості стратегій розвитку громад	
З огляду на відсутність відповідних даних щодо демографічної ситуації, демографічний прогноз для територіальних громад не розробляється. Відсутність статистичних даних щодо розвитку економіки в розрізі адміністративно-територіальних одиниць базового рівня унеможлиблює формування обґрунтованих економічних прогнозів	Більшість громад, де розроблені та затверджені стратегії
Низький рівень участі представників бізнесу та громадськості у формуванні стратегій розвитку територіальних громад	
Розробка стратегій розвитку територіальних громад без участі ключових для місцевого розвитку представників бізнесу та громадськості ставить під сумнів адекватність обраних стратегічних пріоритетів розвитку громади, а також ускладнює процес реалізації стратегії	Більшість громад, де розроблені та затверджені стратегії
Відсутність планів заходів із реалізації стратегій розвитку територіальних громад	
Стратегії розвитку територіальних громад не містять відсілок до затверджених планів заходів із їх реалізації	Більшість громад, де розроблені та затверджені стратегії
Слабкий логічний зв'язок між стратегічними завданнями стратегій розвитку територіальних громад та бюджетним плануванням	
З огляду на відсутність планів заходів реалізації стратегій територіальних громад, місцеві бюджетні програми мають слабкий логічний зв'язок із стратегічними пріоритетами розвитку громад	Більшість громад, де розроблені та затверджені стратегії

Найвагомішою проблемою стратегічного планування, що пов'язана з адміністративно-територіальною реформою, є розширення територіальної громади після затвердження стратегії розвитку. Після проведення у 2020 р. місцевих виборів межі 18 територіальних громад, які мали затверджені стратегії, зросли з 211 населених пунктів до 402. Водночас межі 16 із них

зазнали суттєвих змін. Найбільш значними зміни кількості населених пунктів були (від 50% до 90%) для таких територіальних громад, як: Львівська, Дрогобицька, Трускавецька, Заболотцівська, Давидівська, Солонківська, Славська, Мостиська, Судовошишнянська. Це, своєю чергою, вимагає актуалізації уже розроблених стратегій відповідних громад із урахуванням інтересів новоприєднаних територій.

Водночас більшість стратегій розвитку територій були розроблені з урахуванням недосконалої законодавчої бази щодо стратегічного планування, а також не завжди відповідають європейським вимогам щодо стратегічного планування. Найбільшою проблемою імплементації стратегій розвитку територіальних громад є відсутність у більшості планів заходів із їх реалізації та слабкий логічний зв'язок із бюджетними програмами [15].

Більшість затверджених стратегій розміщені на офіційних вебсайтах відповідних органів місцевого самоврядування. Водночас доступ до таких стратегій на сайтах громад часто є ускладненим. Лише окремі стратегії містять, окрім текстової частини, посилання на заходи, що супроводжували розробку стратегій за участю громадськості та бізнесу [16].

Окрім того, у чинних стратегіях розвитку територіальних громад часто зазначається взаємоузгодженість із державною та регіональною стратегіями попереднього, а не чинного планового періоду [17].

Система стратегічного планування в Україні передбачає, що стратегії розвитку регіонів розробляються з урахуванням пріоритетів, що визначені Державною стратегією регіонального розвитку України. Стратегії територіальних громад, відповідно, повинні враховувати державну та регіональні стратегії. Водночас Стратегію розвитку Львівської області на період 2021 – 2027 рр., а також 18 наявних на сьогодні стратегій розроблено раніше, аніж ДСРР та інші державні планувальні документи.

Обов'язковим елементом формування стратегій розвитку територіальних громад є також урахування стратегій розвитку суміжних громад, громад, які належать до одного структурно-функціонального типу територій, а також стратегій суміжних транскордонних громад (у разі їх наявності). У ДСРР зазначається, що державна підтримка розвитку територій надаватиметься за типом територій, що потребують застосування особливих механізмів та інструментів державної підтримки. Водночас визначення функціонального типу території, через залучення ключових суб'єктів місцевого розвитку, є умовою надання фінансової підтримки із державного бюджету.

Аналіз засвідчив, що стратегії розвитку територіальних громад не визначають структурно-функціонального типу території, до якого вони належать, згідно із ДСРР, а також мало узгоджуються з пріоритетами державної регіональної політики на період до 2027 р. [18]. Така ситуація у перспективі обмежує можливість підсилення дії державної регіональної політики узгодженістю державних та регіональних стратегічних документів із місцевими. Аналіз відповідності Стратегії розвитку Львівської області на період 2021 – 2027 рр. (далі – Стратегія області) Державній стратегії

регіонального розвитку на 2021 – 2027 рр. засвідчує, що Стратегія області передбачає завдання в межах 14 з 17 оперативних цілей ДСРР. Зокрема, найбільше завдань Стратегії області відповідають: оперативним цілям ДСРР, що стосуються розвитку людського капіталу (13); інфраструктури (12); збереження навколишнього середовища та підтримки територій з особливими умовами розвитку (11). Жодного завдання в Стратегії області не передбачено в межах 3-х оперативних цілей ДСРР: “Створення умов для реінтеграції тимчасово окупованої території АРК та м. Севастополя, ТОТ у Донецькій та Луганській областях в український простір”; “Побудова системи ефективного публічного інвестування на всіх рівнях врядування”; “Розбудова потенціалу суб’єктів державної регіональної політики” (табл. 3).

Таблиця 3

**Відповідність Стратегії розвитку Львівської області
на період 2021 – 2027 рр. Державній стратегії регіонального розвитку
на 2021 – 2027 рр.**

Д/О	Характеристика
1	2
Д	І. ФОРМУВАННЯ ЗГУРТОВАНОЇ ДЕРЖАВИ В СОЦІАЛЬНОМУ, ГУМАНІТАРНОМУ, ЕКОНОМІЧНОМУ, ЕКОЛОГІЧНОМУ, БЕЗПЕКОВОМУ ТА ПРОСТОРОВОМУ ВИМІРАХ
Д	1.1. Стимулювання центрів економічного розвитку (агломерації, міста)
О	1.2.1. Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва, кластерів, індустріальних парків. 1.1.3. Підтримка креативних індустрій. 4.2.1. Зменшення обсягів утворених відходів, зокрема небезпечних. 4.2.2. Покращення системи сортування та утилізації усіх видів відходів. 4.3.1. Збереження цінних природних територій та розширення об’єктів природно-заповідного фонду. 1.1.2. Розвиток біоекономіки. 3.2.2. Реалізація великих інфраструктурних проєктів. 3.1.2. Покращення житлово-комунальної інфраструктури. 3.2.3. Поліпшення стану дорожньої мережі та транспортного сполучення населених пунктів з адміністративними центрами громади, субрегіону та регіону
Д	1.2. Збереження навколишнього природного середовища та стале використання природних ресурсів, посилення можливостей розвитку територій, які потребують державної підтримки (макро- та мікрорівень)
О	4.1.1. Зменшення забруднення водних ресурсів скидами стічних вод. Ефективне та раціональне використання водних об’єктів. 4.1.3. Зменшення забруднення повітряного басейну та запобігання змінам клімату. 4.2.3. Виховання екологічно свідомого суспільства. 4.3.2. Відновлення лісів та підвищення їх багатофункціональної ролі. 1.3.1. Оптимізація паливно-енергетичного балансу області. 2.4.2. Техногенна безпека. 3.2.1. Розвиток транскордонної інфраструктури. Розбудова міжнародних пунктів пропуску. 3.3.1. Диверсифікація економіки сільських територій. 3.3.2. Виробництво безпечних продуктів харчування та кормів. 3.3.3. Стимулювання економічної активності мешканців громад. 3.3.4. Виробництво продукції з географічним зазначенням

Продовження табл. 3

1	2
Д	1.3. Створення умов для реінтеграції тимчасово окупованої території АРК та м. Севастополя, ТОТ у Донецькій та Луганській областях в український простір
О	Не передбачені
Д	1.4. Розвиток інфраструктури та цифрова трансформація регіонів
О	3.2.2. Реалізація великих інфраструктурних проектів. 3.1.2. Покращення житлово-комунальної інфраструктури. 3.2.3. Поліпшення стану дорожньої мережі та транспортного сполучення населених пунктів з адміністративними центрами громади, субрегіону та регіону. 3.2.4. Розвиток інформаційно-комунікаційної інфраструктури громад. 1.3.2. Формування енергоефективного суспільства. 1.3.3. Діджиталізація виробництва, транспортування та споживання паливно-енергетичних ресурсів. 5.1.3. Розвиток інформаційної та організаційно-інноваційної інфраструктури. 5.2.3. Впровадження цифрових систем моніторингу туристичних даних. 2.2.2. Підвищення доступності публічних послуг для осіб з інвалідністю. 2.2.1. Модернізація системи соціального захисту. 3.1.1. Забезпечення якісними адміністративними послугами в ОТГ. 2.4.1. Безпека на вулицях, дорогах та у громадських місцях
Д	1.5. Формування єдиного освітнього, інформаційного, культурного простору в межах всієї території України
О	2.2.1. Модернізація системи соціального захисту (в частині соціальної підтримки учасників АТО (ООС), членів їх родин, членів родин загиблих; впровадження нових технологій та інноваційних моделей соціальної роботи; розвиток сучасних інструментів надання соціальних послуг, а також сприяння працевлаштування вразливих верств населення). 5.2.2. Забезпечення позиціонування та просування туристичних дестинацій і туристичних брендів Львівщини. 5.2.1. Підтримка та розвиток існуючих та потенційних туристичних продуктів і послуг
Д	1.6. Ефективне використання економічного потенціалу культурної спадщини для сталого розвитку громад
О	5.1.1. Збереження природничої та історико-культурної спадщини
Д	II. ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНІВ
Д	2.1. Розвиток людського капіталу
О	1.2.4. Наближення системи підготовки кадрів відповідно до потреб регіональної економіки. 2.3.1. Підвищення якості та територіальної доступності освітніх послуг. 2.3.3. Підтримка освіти впродовж життя. 2.2.4. Захист прав дітей. 2.1.1. Розвиток системи громадського здоров'я. 2.1.2. Вдосконалення системи екстреної медичної допомоги. 2.1.3. Розвиток спеціалізованої стаціонарної допомоги. 2.1.4. Покращення стану здоров'я мешканців області. 2.1.5. Розвиток фізичної культури та професійного спорту серед населення. 5.1.2. Розбудова санаторно-курортної та спортивно-рекреаційної інфраструктури. 2.3.2. Молодіжна політика. 2.2.3. Підтримка громадських ініціатив у соціальній сфері. 2.4.3. Безбар'єрне середовище
Д	2.2. Сприяння розвитку підприємництва, підтримка інтернаціоналізації бізнесу у секторі малого та середнього підприємництва

Закінчення табл. 3

1	2
О	1.2.2. Сприяння розвитку малого та середнього бізнесу
Д	2.3. Підвищення інвестиційної привабливості територій, підтримка залучення інвестицій
О	1.2.3. Підвищення інвестиційної привабливості та міжнародна промоція регіону
Д	2.4. Сприяння впровадженню інновацій та зростанню технологічного рівня регіональної економіки, підтримка інноваційних підприємств та стартапів
О	1.4.1. Розвиток інноваційної інфраструктури, сприяння утворенню інноваційних парків. 1.4.2. Підтримка прикладних досліджень, інноваційних стартапів та обдарованої молоді. 1.4.3. Сприяння трансферу передових технологій у виробничий та науково-освітній процес
Д	2.5. Сталий розвиток промисловості
О	1.1.1. Сприяння розвитку галузей промисловості з високою доданою вартістю. 1.1.2. Розвиток біоекономіки. 1.2.1. Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва, кластерів, індустріальних парків
Д	ІІІ. РОЗБУДОВА ЕФЕКТИВНОГО БАГАТОРІВНЕВОГО ВРЯДУВАННЯ
Д	3.1. Формування ефективного місцевого самоврядування та органів державної влади на новій територіальній основі
О	3.1.1. Забезпечення якісними адміністративними послугами в ОТГ (в частині розбудови мережі ЦНАПів та розширення спектру послуг, що надаються ними; впровадження електронних сервісів в управлінні та електронних інструментів відкритості влади та прозорості використання ресурсів громад)
Д	3.2. Формування горизонтальної та вертикальної координації державних секторальних політик та державної регіональної політики
О	3.1.3. Організація просторового планування територій (в частині (розроблення містобудівної документації та забезпечення її публічності)
Д	3.3. Побудова системи ефективного публічного інвестування на всіх рівнях врядування
О	Не передбачені
Д	3.4. Розбудова потенціалу суб'єктів державної регіональної політики
О	Не передбачені
Д	3.5. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидія домашньому насильству та дискримінації
О	2.2.5. Забезпечення гендерної рівності та профілактика негативних соціальних явищ
Д	3.6. Розбудова системи інформаційно-аналітичного забезпечення та розвиток управлінських навичок для прийняття рішень, що базуються на об'єктивних даних та просторовому плануванні
О	3.1.1. Забезпечення якісними адміністративними послугами в ОТГ (у частині впровадження електронних сервісів в управлінні). 3.1.3. Організація просторового планування територій (в частині впровадження геоінформаційних систем містобудівного кадастру на обласному, районному, місцевому рівнях та забезпечення їх публічності)

Примітка: Д – стратегічні та оперативні цілі ДСРР,
О – завдання Стратегії області

Отож, як видно з аналізу, Стратегія розвитку Львівської області на період 2021 – 2027 рр. на 82,3% відповідає оперативним цілям ДСРР. За цього спостерігається дисбаланс завдань Стратегії області щодо їх розподілу

за стратегічними цілями ДСРР. Так, 55,5% завдань Стратегії області мають вплив на стратегічну ціль ДСРР “І. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах”. На стратегічну ціль ДСРР “ІІ. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів” припадає 38,8% завдань Стратегії області. Лише 5,5% завдань Стратегії області мають прямий або опосередкований вплив на досягнення Стратегічної цілі ДСРР “ІІІ. Розбудова ефективного багаторівневого врядування”. Так, 7 із 54 завдань Стратегії області мають вплив на більш аніж 1 оперативну ціль ДСРР.

Стратегії розвитку територіальних громад Львівської області відповідають ДСРР менше, ніж Стратегія області [19]. Аналіз відповідності 18 розроблених у Львівській області стратегій територіальних громад ДСРР наведено у табл. 4.

Таблиця 4

Відповідність чинних стратегій розвитку територіальних громад Львівської області Державній стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 рр.

Стратегічні цілі державної стратегії	Територіальні громади, які передбачили у своїх стратегіях розвитку завдання, що узгоджуються з ДСРР
1	2
І. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	
1.1. Стимулювання центрів економічного розвитку (агломерації, міста)	Львівська, Дрогобицька, Трускавецька
1.2. Збереження навколишнього природного середовища та стале використання природних ресурсів, посилення можливостей розвитку територій, які потребують державної підтримки (макро- та мікрорівень)	Львівська, Дрогобицька, Трускавецька, Заболотцівська, Великолюбінська, Давидівська, Зимноводівська, Кам’янка-Бузька, Солонківська, Гніздичівська, Славська, Розвадівська, Великомоствівська, Мостиська, Судовишнянська, Рудківська
1.3. Створення умов для реінтеграції тимчасово окупованої території АРК та м. Севастополя, ТОТ у Донецькій та Луганській областях в український простір	–
1.4. Розвиток інфраструктури та цифрова трансформація регіонів	Львівська, Дрогобицька, Трускавецька, Заболотцівська, Великолюбінська, Давидівська, Зимноводівська, Кам’янка-Бузька, Солонківська, Гніздичівська, Славська, Розвадівська, Ходорівська, Великомоствівська, Мостиська, Судовишнянська, Рудківська
1.5. Формування єдиного освітнього, інформаційного, культурного простору в межах всієї території України	Львівська, Дрогобицька, Трускавецька, Заболотцівська, Великолюбінська, Давидівська, Зимноводівська
1.6. Ефективне використання економічного потенціалу культурної спадщини для сталого розвитку громад	Львівська, Дрогобицька, Трускавецька, Давидівська, Рудківська

Закінчення табл. 4

1	2
II. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів	
2.1. Розвиток людського капіталу	Львівська, Дрогобицька, Трускавецька, Заболотцівська, Великолюбінська, Давидівська, Зимноводівська, Кам'янка-Бузька, Солонківська, Гніздичівська, Славська, Розвадівська, Ходорівська, Великомоствівська, Мостиська, Судовишнянська, Рудківська
2.2. Сприяння розвитку підприємництва, підтримка інтернаціоналізації бізнесу у секторі малого та середнього підприємництва	Львівська, Дрогобицька, Трускавецька, Заболотцівська, Давидівська, Зимноводівська, Кам'янка-Бузька, Солонківська, Гніздичівська, Славська, Розвадівська, Великомоствівська, Мостиська, Судовишнянська, Рудківська
2.3. Підвищення інвестиційної привабливості територій, підтримка залучення інвестицій	Львівська, Дрогобицька, Трускавецька, Заболотцівська, Великолюбінська, Давидівська, Зимноводівська, Кам'янка-Бузька, Солонківська, Гніздичівська, Славська, Розвадівська, Мостиська, Судовишнянська
2.4. Сприяння впровадженню інновацій та зростанню технологічного рівня регіональної економіки, підтримка інноваційних підприємств та стартапів	Львівська, Дрогобицька, Трускавецька, Кам'янка-Бузька
2.5. Сталий розвиток промисловості	Дрогобицька, Кам'янка-Бузька
III. Розбудова ефективного багаторівневого врядування	
3.1. Формування ефективного місцевого самоврядування та органів державної влади на новій територіальній основі	Давидівська, Гніздичівська
3.2. Формування горизонтальної та вертикальної координації державних секторальних політик та державної регіональної політики	-
3.3. Побудова системи ефективного публічного інвестування на всіх рівнях врядування	Давидівська
3.4. Розбудова потенціалу суб'єктів державної регіональної політики	Дрогобицька, Давидівська
3.5. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидія домашньому насильству та дискримінації	-
3.6. Розбудова системи інформаційно-аналітичного забезпечення та розвиток управлінських навиків для прийняття рішень, що базуються на об'єктивних даних та просторовому плануванні	Львівська, Дрогобицька, Великолюбінська, Давидівська

Із вищеподаного аналізу видно, що більшість стратегій територіальних громад Львівської області зорієнтовані на стратегічні цілі I – II ДСРР. Своєю чергою, оперативними цілями ДСРР, які на 100% відображені у стратегіях

всіх територіальних громад, є: “1.2. Збереження навколишнього природного середовища та стале використання природних ресурсів, посилення можливостей розвитку територій, які потребують державної підтримки (макро- та мікрорівень)”;

“1.4. Розвиток інфраструктури та цифрова трансформація регіонів”, а також “2.1. Розвиток людського капіталу” [20].

Часто невикористаними та недостатньо аргументованими є стратегічні та оперативні цілі розвитку територіальних громад із орієнтацією на розвиток туризму. Пріоритетні напрями розвитку територій, що узгоджуються з оперативною ціллю ДСРР “1.6. Ефективне використання економічного потенціалу культурної спадщини для сталого розвитку громад”, обґрунтовуються у 5 з 18 стратегій. В інших випадках соціально-економічний та SWOT-аналіз, наведені у стратегіях, не дають достатніх підстав залучати туристичну сферу у пріоритети розвитку відповідних громад [21]. Певною мірою така ситуація пояснюється бажанням територіальних громад відповідати Стратегії розвитку Львівської області, яка в чинному та попередньому планових періодах передбачала стратегічну ціль “Туристична привабливість”.

Водночас недостатня увага у стратегіях розвитку територіальних громад Львівської області приділяється таким напрямкам, як: “2.5. Сталій розвиток промисловості”; “3.5. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидія домашньому насильству та дискримінації”; “3.1. Формування ефективного місцевого самоврядування та органів державної влади на новій територіальній основі”; “3.6. Розбудова системи інформаційно-аналітичного забезпечення та розвиток управлінських навиків для прийняття рішень, що базуються на об’єктивних даних та просторовому плануванні” [22].

Також недостатня увага у стратегіях територіальних громад Львівської області приділяється питанням соціально-економічної інтеграції внутрішньо переміщених осіб, осіб із інвалідністю та ветеранів АТО (ООС). Відносно узгоджуються з оперативною ціллю ДСРР “1.5. Формування єдиного освітнього, інформаційного, культурного простору в межах всієї території України” положення лише 5 стратегій територіальних громад [23].

Аспекти необхідності згуртування новоприєднаних територій задля безконфліктного досягнення спільних цілей громади; формування спільних соціокультурних просторів та цінностей для усіх мешканців громади практично не враховуються у проаналізованих стратегіях. При цьому практично не згадується дезінтегрованість (відсутність або низький рівень комунікації між мешканцями населених пунктів територіальної громади та місцевою владою) як недолік у межах SWOT-аналізів за винятком Зимноводівської територіальної громади. Водночас більшість недоліків та загроз, пов’язаних із низьким рівнем довіри населення територіальної громади до місцевих органів влади, процесів оптимізації публічних послуг, що згадуються у стратегіях територіальних громад, не мають пояснення їх причин та відповідних інструментів протидії [24].

Висновки і перспективи подальших розвідок. 1. Стратегічне планування у територіальних громадах є вимогою часу, зумовленою процесами децентралізації публічної влади. Стратегії регіону та територіальних громад Львівської області на плановий період 2021 – 2027 рр. були розроблені в 2018 – 2020 рр. і здебільшого є взаємоузгодженими із Державною стратегією регіонального розвитку.

2. У регіональній та місцевих стратегіях виявлено дисбаланс завдань за стратегічними цілями. Орієнтація на “інфраструктурну складову” та відсутність розуміння необхідності вжиття першочергових заходів щодо підвищення рівня згуртованості територіальної громади навколо спільних цінностей та пріоритетів є поширеним недоліком стратегій розвитку територіальних громад.

3. Більшість стратегій розвитку територіальних громад пропонують типові рішення проблем, що не завжди відповідають специфіці місцевого демографічного, економічного та культурного розвитку, а також проблемам відповідних територій.

4. Аналіз стану стратегічного планування на прикладі Львівської області підтвердив гіпотезу про кращі можливості для стратегічного планування у тих громад, що пройшли процедуру добровільного об’єднання. Також стратегії розвитку з більшою ймовірністю наявні або розробляються у більш фінансово спроможних територіальних громад. Поодинокі випадки наявності стратегій розвитку у територіальних громад із індексом податкоспроможності менше 0,5 пояснюються швидше фінансовою, методологічною та організаційною підтримкою з боку інституцій сприяння регіонального та місцевого розвитку, які в період формування об’єднаних територіальних громад активно сприяли їм у формуванні власних стратегій. Водночас станом на сьогодні потенціалу підтримки інституцій регіонального розвитку для формування усіма територіальними громадами стратегій розвитку в Україні є недостатньо. Це, своєю чергою, зумовлює необхідність підтримки процесів стратегічного планування у територіальних громадах на рівні регіонів.

5. При розробці стратегій розвитку територіальних громад потрібно дотримуватися уніфікованої державної методології. З метою збільшення ефективності реалізації стратегій розвитку територіальних громад необхідно формувати фінансово обґрунтовані плани заходів із їх реалізації, а також впроваджувати у практику моніторинг реалізації стратегій розвитку та посилювати їх логічний зв’язок із бюджетними програмами. Для вирішення більшості проблем стратегічного планування у територіальних громадах важливо забезпечити постійну методологічну, організаційну та комунікаційну підтримку з боку державної та регіональної влади.

Перспективи подальших досліджень полягають у дослідженні стану імплементації регіональних та місцевих стратегій розвитку, а також у формуванні практичних рекомендацій представникам органів місцевого самоврядування щодо підвищення ефективності стратегічного управління розвитком територій.

Список використаної літератури

1. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#n189> (дата звернення: 21.04.2021).
2. Куйбіда В. С., Юзефович В. В. Планування розвитку територій на регіональному рівні : підручник. Київ : НАДУ, 2012. 703 с. (Серія “Бібліотека магістра”).
3. Куйбіда В., Ткачук А., Забуковець-Ковачич Т. Регіональна політика: правове регулювання. Світовий та український досвід / за заг. ред. Р. Ткачука. Київ : Леста, 2010. 224 с.
4. Кузьмин В. М. Стратегічне управління соціально-економічним розвитком адміністративно-територіальних одиниць : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. к. е. н. за спеціальністю 08.00.05 “Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка”. Львів : Інститут регіональних досліджень НАН України, 2009. 20 с.
5. Вакуленко В. М. Стратегічне планування економічного розвитку великого міста як інструмент підвищення ефективності його управління : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. к. держ. упр. за спец. 25.00.04: місцеве самоврядування. Київ : Українська Академія державного управління при Президентові України, 2003. 20 с.
6. Прокопенко О. Ю. Стратегічне планування місцевого економічного розвитку на рівні сільських громад : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. к. держ. упр. за спец. 08.00.05 “Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. Полтава : Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, 2007. 20 с.
7. Куйбіда В. С., Удовиченко В. В. Сучасні тенденції просторового розвитку країн Європи : підручник. Київ : НАДУ, 2012. 703 с. (Серія “Бібліотека магістра”).
8. Управління розвитком об’єднаних територіальних громад на засадах громадської участі : навч. посіб. / [О. В. Берданова, В. М. Вакуленко, Н. М. Гринчук, В. С. Колтун, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук]. Київ : [б. в.], 2017. 129 с.
9. Механізми реалізації регіональної політики: оцінка ефективності та напрями удосконалення : монографія / наук. ред. С. Л. Шульц ; ДУ “Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України”. Львів : [б. в.], 2018. 205 с. (Серія “Проблеми регіонального розвитку”).
10. Давимука С. А., Куйбіда В. С., Федулова Л. І. Тенденції розвитку нової регіональної політики ЄС // Регіональна економіка. 2019. №1(91). С. 76—87.
11. Механізми нової регіональної політики: досвід ЄС та уроки для України : монографія / Куйбіда В. С. [та ін.]. ; за ред. В. С. Куйбіди, Л. І. Федулової, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2020. С. 471

12. Індекс податкоспроможності місцевих бюджетів у 2020 році. URL : https://loda.gov.ua/upload/users_files/20/upload/indeksY%20spromozhnosti.xls (дата звернення: 11.03.2021).

13. Стратегічні документи Львівської області. URL : https://loda.gov.ua/programy_ta_strategii (дата звернення : 21.05.2021).

14. Там само.

15. Там само.

16. Там само.

17. Там само.

18. Там само.

19. Там само.

20. Там само.

21. Там само.

22. Там само.

23. Там само.

24. Там само.

Статтю подано: 19.05.2021

Статтю схвалено: 24.06.2021

Tabakera Vadym Oleksandrovych

*Ph.D Student of the Department of Public Administration,
Lviv Regional Institute for Public Administration of the National Academy
for Public Administration under the President of Ukraine
ORCID: 0000-0003-1434-9118
e-mail: votabakera@gmail.com*

**STATE OF STRATEGIC PLANNING OF REGIONAL
AND LOCAL DEVELOPMENT IN THE LVIV REGION**

Problem setting. Local governments in Ukraine have been given more powers and financial resources to ensure balanced local development in the context of decentralization. Due to the decentralization of public power, strategic planning at the level of territorial communities has acquired a qualitatively new meaning. On the one hand, this was facilitated by the establishment of direct inter-budgetary relations of local self-government bodies of the basic level with the state budget. On the other hand, the stimulating factor that necessitated the introduction of the principles of strategic planning in territorial communities was the change of approaches to the implementation of state regional policy. At the same time, today there are no relevant studies of the state of strategic planning at the local level and the ability of local governments to ensure the formation of quality strategies for the development of territorial communities.

Recent research and publications analysis. The studies of the strategic planning of regional and local development have been performed by V. Kuybida, V. Vakulenko, O. Berdanova, V. Yuzefovych, A. Tkachuk, T. Zabukovets-

Kovachych, V. Kuzmyn, O. Prokopenko, V. Udovychenko, N. Hrynychuk, V. Koltun, S. Shults, S. Davymuk, L. Fedulova and others.

Highlighting previously unsettled parts of the general problem. In spite of the researcher's interest in the selected range of problems, the issue of the quality of strategic planning and the effectiveness of the implementation of local development strategies remains understudied.

Paper main body. As a result of the administrative-territorial reform, 73 territorial communities were created in the territory of Lviv region. Today development strategies are available in 18 of them. Another 33 territorial communities are in the process of developing strategies. 22 territorial communities have not started developing strategies yet.

There are certain patterns regarding the state of strategic planning in communities. It depends on their financial capacity. This is verified by the analysis of three groups of territorial communities. According to the available information, the relationship between the state of strategic planning in territorial communities, depending on the status of their administrative center (village, town or city) is not established.

The processes of voluntary unification of territorial communities had a clear positive impact on the state of strategic planning at the local level. Thus, out of 18 territorial communities of Lviv region, which currently have development strategies, 16 have developed strategies in the status of voluntarily united territorial communities.

Research institutions, public organizations, think tanks, local regional development agencies, international and domestic projects to support the institutional capacity of local self-government, associations of local self-government bodies have a positive impact on the state of strategic planning in communities.

The problem of synchronization of planning periods in the development strategies of territorial communities of Lviv region with the state planning period, which is focused on the relevant planning period of the European Union – 2021 – 2027, is one of the most common. Thus, only 5 territorial communities have strategies developed by 2027.

Thus, the results of the analysis of the state of strategic planning for the development of territorial communities of Lviv region revealed the following problems, which are grouped by different aspects:

- lack of approved strategies of territorial communities;
- the boundaries of territorial communities have been changed after the approval of relevant strategies;
- the problem of synchronization of planning periods in development strategies of territorial communities with the state planning period;
- insufficiently deep socio-economic analysis of the development of the respective territories;
- lack of conclusions on the identified trends of socio-economic development based on the results of socio-economic analysis;

- lack of described development scenarios, demographic and economic forecasts in most community development strategies;
- low level of participation of business and public representatives in the formation of the strategy of development of the territorial community;
- Lack of Action Plans for the implementation of strategies for the development of territorial communities;
- weak logical connection between the strategic objectives of the Strategies for the Development of Territorial Communities and budget planning.

Conclusions of the research and prospects for further studies. Strategic planning in territorial communities is one of the conditions for a successful of decentralization reform. The strategies of the region and territorial communities of Lviv region for the planning period 2021 – 2027 were developed in 2018 – 2020 and are mostly in line with the State Strategy for Regional Development.

At the same time, regional and local strategies reveal an imbalance of tasks according to strategic goals. The problem is the focus on the “infrastructure component” and the lack of understanding of the need to take priority measures to increase the level of cohesion of the territorial community around common values and priorities.

Most territorial community development strategies offer typical solutions to problems that do not always correspond to the specifics of local demographic, economic and cultural development, as well as the problems of the respective territories.

Quality strategies for the development of territorial communities require a unified methodology approved by the Government. In order to increase the effectiveness of the implementation of strategies for the development of territorial communities, it is necessary to form action plans and implement monitoring. To solve the problems of strategic planning in territorial communities, it is important to provide constant support from state and regional authorities.

Key words: strategic planning; territorial community strategy; State strategy of regional development; Development strategy of Lviv region; decentralization.

References

1. *Derzhavna stratehiya rehional'noho rozvytku na 2021 – 2027 roky.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#n189> [in Ukrainian].
2. Kuybida, V. S., Yuzefovych, V. V. (2012). *Planuvannya rozvytku terytoriy na rehionalnomu rivni.* Kyiv: NAPA. 703 p. [in Ukrainian].
3. Kuybida, V., Tkachuk, A., Zabukovets-Kovachych, T. & Tkachuk, R. (Ed.). (2010). *Rehionalna polityka: pravove rehulyuvannya. Svitovyy ta ukrayinskyy dosvid.* Kyiv: Lesta. 224 p. [in Ukrainian].
4. Kuzmyn, V. M. (2009). *Stratehichne upravlinnya sotsialno-ekonomichnym rozvytkom administratyvno-terytorialnykh odynyts.* (Extended abstract of candidate's thesis). Lviv: Instytut rehionalnykh doslidzhen NAN Ukrainy, 2009. 20 p. [in Ukrainian].

5. Vakulenko, V. M. (2003). *Stratehichne planuvannya ekonomichnoho rozvytku velykoho mista yak instrument pidvyshchennya efektyvnosti yoho upravlinnya*. (Extended abstract of candidate's thesis). Kyiv: Ukrayinska Akademiya derzhavnoho upravlinnya pry Prezydentovi Ukrayiny [in Ukrainian].

6. Prokopenko, O. Yu. (2007). *Stratehichne planuvannya mistsevoho ekonomichnoho rozvytku na rivni silskykh hromad*. (Candidate's thesis). Poltava: Poltavskyy natsionalnyy tekhnichnyy universytet imeni Yuriya Kondratyuka. 20 p. [in Ukrainian].

7. Kuybida, V. S., Udovychenko, V. V. (2012). *Suchasni tendentsiyi prostorovoho rozvytku krayin Yevropy*. Kyiv: NAPA. 703 p. [in Ukrainian].

8. Berdanova, O. V., Vakulenko, V. M., Hrynychuk, N. M., Koltun, V. S., Kuybida, V. S., Tkachuk, A. F. (2017). *Upravlinnya rozvytkom obyednanykh terytorialnykh hromad na zasadakh hromads'koyi uchasti*. Kyiv. 129 p. [in Ukrainian].

9. *Mekhanizmy realizatsiyi rehionalnoyi polityky: otsinka efektyvnosti ta napryamy udoskonalennya*. L'viv: DU "Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnoho NAN Ukrayiny". 205 p. [in Ukrainian].

10. Davymuka, S. A., Kuybida, V. S., Fedulova, L. I. (2019). Tendentsiyi rozvytku novoyi rehionalnoyi polityky YES. *Rehionalna ekonomika*, № 1(91), pp. 76-87 [in Ukrainian].

11. *Mekhanizmy novoyi rehionalnoyi polityky: dosvid YES ta uroky dlya Ukrayiny*. Kyiv: NAPA, 2020. 471 p. [in Ukrainian].

12. *Indeksy podatkospromozhnosti mistsevykh byudzhativ u 2020 rotsi*. (2021). URL : https://loda.gov.ua/upload/users_files/20/upload/indeksY%20spromozhno sti.xls [in Ukrainian].

13. *Stratehiya rozvytku Lvivskoyi oblasti na period 2021 – 2027 rokiv*. (2021). URL: https://loda.gov.ua/upload/users_files/22/upload/948_Strategija.pdf [in Ukrainian].

14. Ibid.

15. Ibid.

16. Ibid.

17. Ibid.

18. Ibid.

19. Ibid.

20. Ibid.

21. Ibid.

22. Ibid.

23. Ibid.

24. Ibid.

Paper submitted: 19.05.2021

Paper accepted: 24.06.2021

Цитування: Табакера В. О. Стан стратегічного планування регіонального та місцевого розвитку у Львівській області // Демократичне врядування : наук. вісн. Вип. 1(27) / за заг. ред. чл.-кор. НАН України

В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2021. URL : www.dv.lvivacademy.com. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4038.27.2021.239241>).

Citation: Tabakera, V. O. (2021). Stan stratehichnoho planuvannia rehionalnoho ta mistsevoho rozvytku u Lvivskii oblasti. *Democratic governance*, Issue 1(27). URL : www.dv.lvivacademy.com. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4038.27.2021.239241>).